



Positiivinen diskriminaatio - rahoituksen vaikuttavuuden arviointi

Kasvatus- ja opetuslautakunta 17.8.2022

Positiivinen diskriminaatio

- Tarkoittaa:

Jonkin ryhmän asemaa tai olosuhteita parantavia toimia, jotka ovat tarpeellisia ryhmän tosiasiallisen tasa-arvon turvaamiseksi.

- Tavoitteena:

Pyrkii turvaamaan paitsi perinteistä oikeudellista yhdenvertaisuutta myös tosiasiallisesti tasa-arvon toteutumista

- Tarkkaa tieteellistä tutkimustietoa aiheesta ei ole Suomessa saatavissa, kokemusperäistä tietoa kyllä.



Taustatietoja

- Lukuvuonna 21-22 perusopetus sai myönteiseen erityiskohteluun 2.275.284€. Rahat käytetään pääasiassa opettajien ja koulunkäynninohjaajien palkkaamiseen ja jakotuntien lisäämiseen. Määrärahan käytöstä päättää koulun tasolla rehtori.
- Turussa perusopetukseen kohdennetun positiivisen diskriminaation rahojen jakoperusteina ovat seuraavat kriteerit:
 - oppilas on muunkielinen (muu kuin suomi, ruotsi tai saame)
 - yleisopetukseen integroitu erityisen tuen oppilas
 - oppilas tehostetun tuen piirissä
- Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain avustusta koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen. Jakoperusteet muodostuvat seuraavista kriteereistä: alueellinen koulutustausta ja työttömyys sekä vieraskielisen väestön osuus alueen väestöstä.
- Kuntakohtaisen PD-rahoituksen vaikuttavuutta selvitettiin kyselyllä helmikuussa 2022
- Kyselyyn vastasi yhteensä 33 rehtoria
- Kyselyllä pyrittiin selvittämään, onko PD-rahalla vaikutusta koulutuksellisen tasa-arvoon ja onko sen avulla onnistuttu luomaan palveluita segregaaation vähentämiseksi.



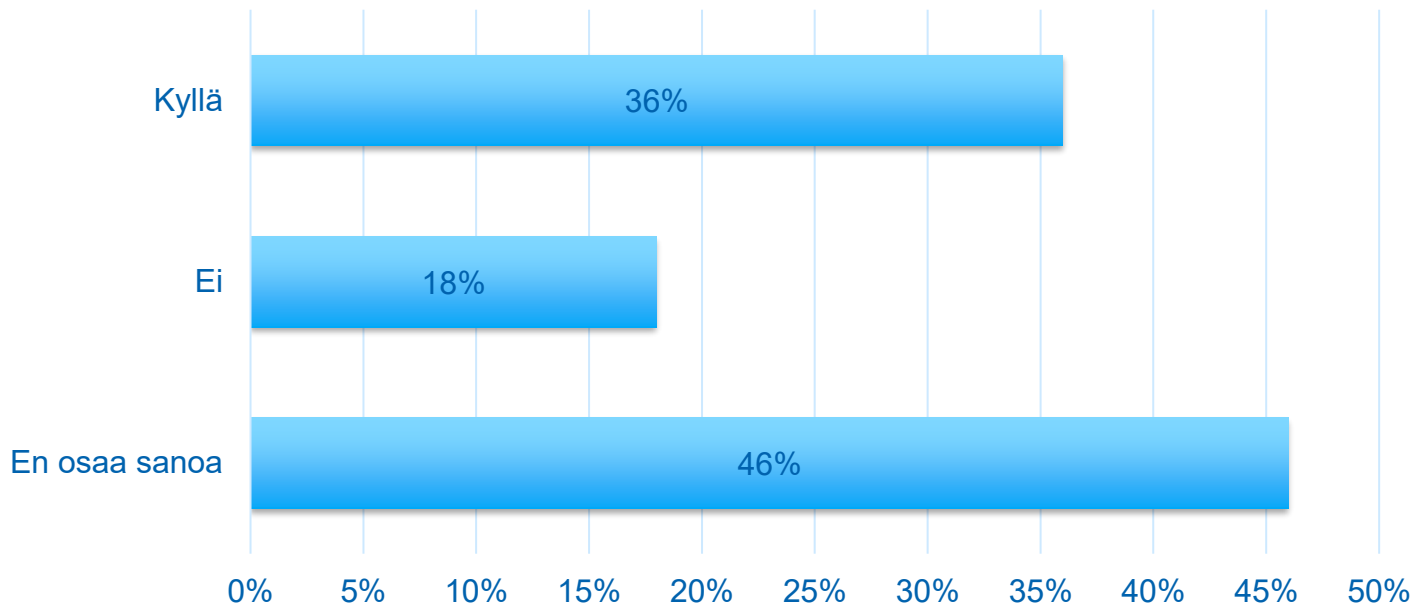
Euroja kouluille

- Euromääräisesti tuki perusresursseista on 2.275.284€
- Valtion erityisavustus koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin on perusopetuksen osalta 1.203.366€ ja omarahoitusosuus 300.841€, yht. 1.504.207€



| Lukuvuosi 2021-2022 | | | | | |
|-------------------------|--------------------|--------------------|-------------------------------------|--------------------|--|
| Koulut | Perusresurssointi | Tasa-arvorahoitus | Tasa-arvorahoituksen omavastuuosuus | Yhteensä | |
| 1 Aunelan koulu | 43 814 € | 57 132 € | 14 283 € | 115 229 € | |
| 2 Haarlan koulu | 41 558 € | | | 41 558 € | |
| 3 Hannunniiton koulu | 96 945 € | 42 849 € | 10 712 € | 150 506 € | |
| 4 Hepokullan koulu | 76 714 € | 66 654 € | 16 663 € | 160 031 € | |
| 5 Ilpoisten koulu | 45 951 € | 79 747 € | 19 937 € | 145 634 € | |
| 6 Jäkärilän koulu | 30 183 € | 23 805 € | 5 951 € | 59 940 € | |
| 7 Kähärin koulu | 19 605 € | | | 19 605 € | |
| 8 Lausteen koulu | 93 998 € | 74 986 € | 18 746 € | 187 730 € | |
| 9 Luolavuoren koulu | 50 744 € | 49 990 € | 12 498 € | 113 232 € | |
| 10 Luostarivuoren koulu | 70 992 € | | | 70 992 € | |
| 11 Nummenpakan koulu | 204 057 € | 149 971 € | 37 493 € | 391 521 € | |
| 12 Paattisten koulu | 31 480 € | | | 31 480 € | |
| 13 Pansion koulu | 96 001 € | 94 030 € | 23 507 € | 213 538 € | |
| 14 Puolalan koulu | 128 777 € | | | 128 777 € | |
| 15 Puopellon koulu | 87 583 € | 73 795 € | 18 449 € | 179 827 € | |
| 16 Pääskytuoren koulu | 65 646 € | 60 703 € | 15 176 € | 141 525 € | |
| 17 Raunistulan koulu | 40 031 € | | | 40 031 € | |
| 18 Rieskalähteen koulu | 114 825 € | 34 517 € | 8 629 € | 157 971 € | |
| 19 Syvälähden koulu | 105 681 € | | | 105 681 € | |
| 20 Teräsrautelan koulu | 35 057 € | 28 566 € | 7 141 € | 70 765 € | |
| 21 Topeliuksen koulu | 75 040 € | 73 795 € | 18 449 € | 167 284 € | |
| 22 Turun lyseon koulu | 148 591 € | 124 976 € | 31 244 € | 304 811 € | |
| 23 Varissuon koulu | 94 416 € | 67 844 € | 16 961 € | 179 221 € | |
| 24 Vasaramäen koulu | 88 484 € | 86 888 € | 21 722 € | 197 094 € | |
| 25 Vähä-Heikkilän koulu | 63 332 € | | | 63 332 € | |
| 26 Wäinö Aaltosen koulu | 51 580 € | | | 51 580 € | |
| 27 Yli-Maarian koulu | 115 223 € | | | 115 223 € | |
| 28 Cygnaeus skola | 84 830 € | | | 84 830 € | |
| 29 Sirkkala skola | 27 570 € | 13 118 € | 3 280 € | 43 968 € | |
| 30 S:t Olofsskolan | 46 573 € | | | 46 573 € | |
| Yhteensä | 2 275 284 € | 1 203 366 € | 300 842 € | 3 779 492 € | |
| suomenkiel. | 2 116 311 € | 1 190 248 € | 297 562 € | 3 604 120 € | |
| ruotsinkiel. | 158 974 € | 13 118 € | 3 280 € | 175 372 € | |

Onko mielestäsi oppilaslähtöisesti suunnattu positiivisen erityiskohtelun rahoitus kohdistunut oikein Turun kaupungin kouluissa?



Onko mielestäsi oppilaslähtöisesti suunnattu positiivisen erityiskohtelun rahoitus kohdistunut oikein Turun kaupungin kouluissa?

- **Kyllä –vastausten perusteluja:**
- Alueelliset erot ovat huomattavia, joten rahoitus tulee tarpeeseen. Segregaation estolle tärkeä työkalu, jotta jokaiselle turvataan samat mahdollisuudet ja lähtökohdat. Se, että miten se koulutasolla käytetään on kuitenkin kaikkein merkittävin asia.
- Monikulttuuriseen opetukseen panostaminen on tärkeää yhdenvertaisuuden takia. Lisäksi se on merkittävällä tavalla ennaltaehkäisevää toimintaa.
- Kouluihin on kohdennettu lisäresursseja tukitoimia varten positiiviseen erityiskohteluun oikeuttavien indikaattorien perusteella. Nämä lisäresurssit ovat erittäin tärkeitä kouluille, joiden oppilaat tarvitsevat selkeästi lisätukea esim. vieraskielisyydestä ja/tai perhetilanteesta (esim. huoltajien työttömyys) johtuvista tekijöistä johtuen.



Onko mielestäsi oppilaslähtöisesti suunnattu positiivisen erityiskohtelun rahoitus kohdistunut oikein Turun kaupungin kouluissa?

- **Kyllä –vastausten perusteluja:**
- Ryhmäkoot ovat sopivamman kokoisia
- Oletan, että indikaattorit ovat samat kuin valtion rahoituksessa. Ajattelen, että on tärkeää tukea näiden alueiden kouluja. Erityisesti näen merkittävänä rahoituksen, joka mahdollistaa henkilöstöressurssoinnin. Esim. OMO- ja MAI-opetus on tärkeää.
- Pääsääntöisesti avustus on kohdistunut oikein. Suuria haasteita yksilötasolla tulee eteen tilanteissa, kun oppilas muuttaa positiivinen diskriminaatio -rahoitusta saavasta lähikoulusta kouluun, joka ei sitä saa. Tällöin oppilaalle ei ole enää mahdollista tarjota tukea siinä määrin, mihin hän on tottunut ja mitä hän tarvitsisi. Tämä sama tilanne koskee myös S2- ja matu-tukea.



Onko mielestäsi oppilaslähtöisesti suunnattu positiivisen erityiskohtelun rahoitus kohdistunut oikein Turun kaupungin kouluissa?

- **Kyllä –vastausten perusteluja:**

- Positiivinen diskriminointi on äärimmäisen merkittävä asia opetuksen järjestämisessä haastavalla alueella. Toiminnan järjestäminen edellyttää suurempaa resursointia koulussa, joka toimii haastavalla alueella. Suuri tuen tarve tulee näkyä myös resursoinnissa. Tätä voidaan verrata tilanteeseen, jossa kouluun valikoidaan oppilaita erikoisluokille soveltuvuuskokein. Lienee ilmeistä, että oppilaiden lähtökohdat ja tuen tarve ei ole samaa luokkaa tässä tilanteessa. Tällöin resurssin taso voi perustellusti myös olla suhteellisesti pienempi. On kuitenkin yhtäältä yhtä ilmiselvää, että kaikilla kouluilla Turussa tulee olla riittävä perusresursointi opetuksen järjestämiseen. Monissa yhteyksissä todetaan Turun tuntikehyksen olevan kehyskuntia pienempi. Olisi kiinnostavaa tietää, mikä on todellinen ero kuntien välillä opetukseen kohdennetussa resurssissa. Sinänsä tällä kuntien välisellä erolla ei ole merkitystä, kunhan opetukseen, alleviivaan, siis opetukseen kohdennettu resurssi on Turussa riittävällä tasolla laadukkaana opetuksen järjestämiseen. Riittävä resursointi haastaville alueille voi auttaa myös eriytymiskehityksen hidastamisessa. Tällä viitataan tilanteeseen, josta valitettavasti on jo viitteitä. Hyvät kouluvalmiudet omaavien oppilaiden huoltajat hakevat lapselleen paikkaa keskustan erikoisluokkatoimintaa tarjoaviin kouluihin, jolloin haastavan alueen opetusryhmien keskimääräinen osaaminen heikkenee. Tämä on itseään voimistava kehä. Rahoituksen kohdistumisen tason oikeellisuuden arviointi kaupunkitasolla, yksittäisen koulun rehtorin näkökulmasta, on vaikeaa. Tämän hetkistä resursointia voin arvioida johtamani yksikön näkökulmasta. Valtion erityisavustuksien taso on tällä hetkellä niin suuri, että yksikön saama resurssi on hyvällä tasolla



Onko mielestäsi oppilaslähtöisesti suunnattu positiivisen erityiskohtelun rahoitus kohdistunut oikein Turun kaupungin kouluissa?

- **Ei –vastausten perusteluja:**

- Haastavinta oppilasainesta on jokaisessa koulussa. Nyt lisäresurssit kohdentuvat toistuvasti samoihin kouluihin. Jakoperusteet ovat, ainakin osittain, väärät.
- Positiivista diskriminaatiota tulee tehdä. Tällä hetkellä koulujen väliset erot ovat kuitenkin liian suuria. Erityiskohtelua saavat koulut saavat myös mm. tasa-arvorahaa.
- Yli-Maarian koulun 7-9 lk oppilaista 50 % on Jäkärän ja Paattisten alueelta. Nämä koulut saavat vuosittain lisäresurssia, ja varmasti aivan perustellusti. Kun ko. koulun oppilaat siirtyvät meille yläkoululaisiksi Yli-Maariaan, tuiki tärkeää lisäresurssia ei saadakaan heille enää, koska resurssien jaossa huomioidaan vain Yli- Maarian alueen sosioekonominen tilanne. Kolmiportaisen tuen tarve on suuri, ja sen tarve ei ainakaan vähene oppilaan siirtyessä yläkouluun.
- Kyllä rahoitusta tarvitaan, mutta erityisen tuen ryhmien ja pienluokkien ja niiden oppilaiden jättäminen tuen ulkopuolella ei ole hyväksyttävää
- Koulumme ei ole oikeutettu ko. rahoitukseen. Alueellamme on kuitenkin useampi osoite, josta tulevilla oppilailla ja perheillä on mittavia tuen tarpeita.

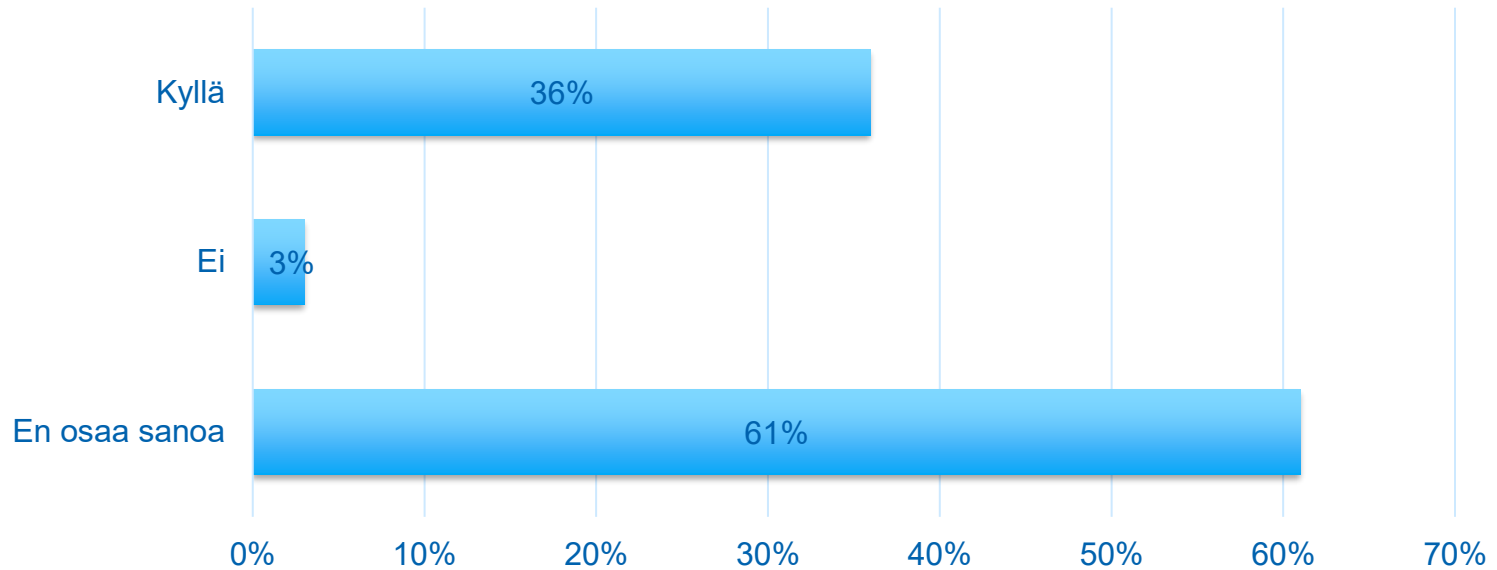


Onko mielestäsi oppilaslähtöisesti suunnattu positiivisen erityiskohtelun rahoitus kohdistunut oikein Turun kaupungin kouluissa?

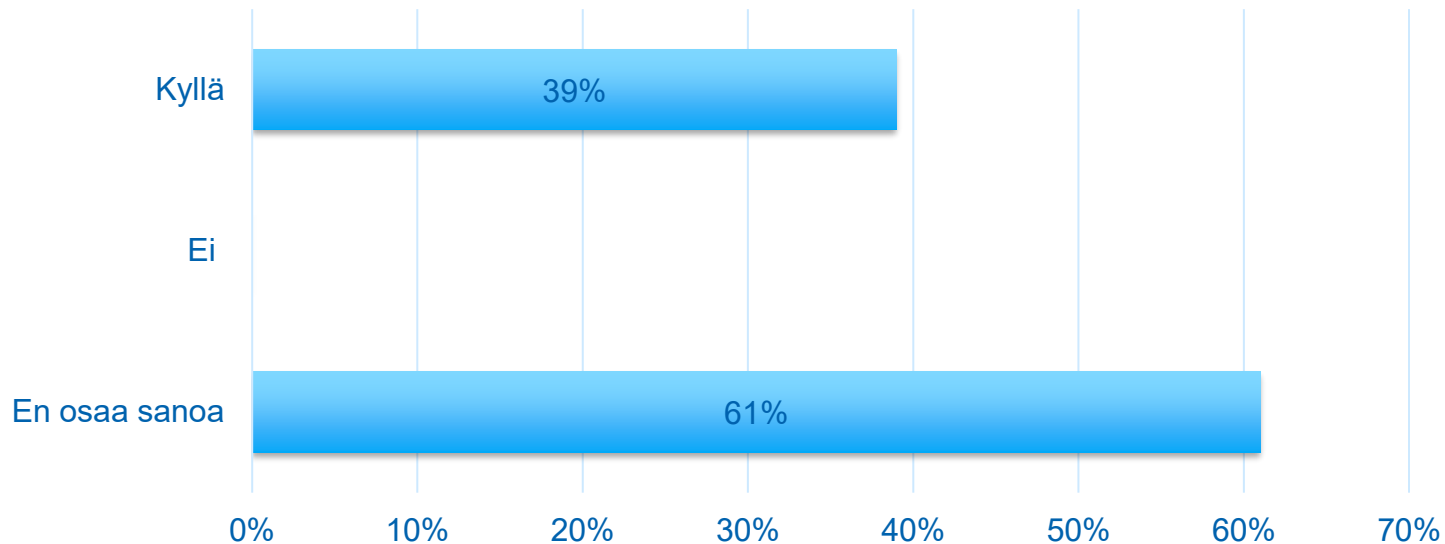
- **En osaa sanoa –vastausten perusteluja:**
- Ainakin kehitys oikeaan suuntaan on ollut suuri. Sama laskennallinen tuntihinta tasapuolinen perusta, sillä kaikissa kouluissa on ongelmia. Keskitetyn palvelun kouluissa pieni opetusyhmä, erikoistuneet opettajat ja strukturoitu opetus ovat ne ensisijaiset tukimuodot. Haastavin yhdistelmä ovat alueelliset pienluokat, joissa oppilasaines on monenkirjavaa oppimisympäristönä kuitenkin koulussa, jossa toimintakulttuuria vetää normi yleisopetuksen oppilaat. Pienluokkien oppilaat ovat helpottamassa lähtökoulunsa resurssin käyttöä



Onko myönteisen erityiskohtelun rahoituksella mielestäsi onnistuttu luomaan palveluja, joilla tarjotaan alueellisesti tasa-arvoiset oppimisen edellytykset?



Onko myönteisen erityiskohtelun rahoituksella onnistuttu kouluissa vähentämään alueellisia eroja lasten ja nuorten hyvinvoinnissa koulunkäyntiin liittyen?



Miten arvioisit tämän toimintaperiaatteen merkittävyyttä ja vaikutuksia haastavien alueiden koulupalveluiden tuottamisessa?

- Tämän resurssin avulla autetaan myös opettajien työssäjaksamista haastavilla alueilla ja saadaan päteviä opettajia työhön. Koen sen oleellisen tärkeänä asiana.
- Tuki on merkittävä, kunhan se kohdennetaan oikealla tavalla. Oikea tapa on joustavat järjestelyt, ei niinkään lukitut järjestelyt vaan oppilaslähtöinen suunnittelu-apua sinne missä milloinkin tarvitaan. Tässä voi olla koulukohtaisesti suuriakin eroja ja voisi olla hyvä jakaa erilaisia malleja, miten joustavaa lisäresurssia voisi käyttää enemmän hyödyksi
- Koulu voi suunnata resurssin harkitsemallaan tavalla joko eriytisyopetukseen, koulunkäynninohjaukseen tai lisäopettajien palkkaamiseen. Nämä kaikki toimintatavat ovat erittäin tärkeitä järjestettäessä kolmiportaista tukea oppilaalle
- Positiivisella diskriminaatiolla luodaan puitteet, jossa pystytään tehokkaasti ottamaan huomioon oppilaitten erityistarpeita oppimiseen ja koulussa viihtymiseen liittyvissä asioissa, erityisesti niillä alueilla, joissa perheiden sosioekonomiset taustat ovat hauraammalla pohjalla kuin keskimäärin.
- Merkityksellistä on, mutta haastavaa pitkäjänteisen johtamisen ja taloudenhallinnan näkökulmasta on jokavuotinen uusi hakeminen ja arviointi.



Miten arvioisit tämän toimintaperiaatteen merkittävyyttä ja vaikutuksia haastavien alueiden koulupalveluiden tuottamisessa?

- Olisi tärkeää, että kunnan rahoitus olisi ohjattavissa joustavaa tarveharkintaa noudattaen, siten, että sitä kyettäisiin suuntaamaan myös akuuttien, jopa kesken budjettikauden syntyneiden tarpeiden mukaan.
- Suuri merkitys; ilman tätä rahoitusta olisi todella vaikeaa huomioida oppilaiden erityispiirteet ja tuen tarpeet.
- Tämän toimintaperiaatteen mukaisesti kouluihin ohjattujen resurssien merkitys on erittäin tärkeää. Ainoastaan tätä kautta saatu rahoitus mahdollistaa haastavien alueiden koulujen vaativien tukitoimien jatkumisen toimivalla tasolla.
- Toimintaperiaate antaa lisää resurssia jakaa oppilaita joustavin ryhmittelyin oppimisen kannalta mielekkäisiin ryhmiin. Erityisen ja tehostetun tuen oppilaita pystytään tukemaan päivittäin. Monikulttuurisessa koulussa oppilaiden suomen kielen kehitystä pystytään tukemaan paremmin s2-opetuksella ja kielitietoisella opetuksella pienemmissä ryhmissä.
- Erittäin tärkeä. Tällä hetkellä kansallinen nk. tasa-arvoraha hyödyttää haastavien alueiden oppilaita. Mikäli tämä raha loppuu, Turussa samoin perustein jaettavalla opetusresurssilla (=resurssi jaetaan oppilasmäärän mukaan, eikä juurikaan huomioida alueellisia tarpeita) ei ole mitään mahdollisuutta vähentää alueellisia eroja lasten nuorten hyvinvoinnissa koulunkäyntiin liittyen.



Miten arvioisit tämän toimintaperiaatteen merkittävyyttä ja vaikutuksia haastavien alueiden koulupalveluiden tuottamisessa?

- Ehdoton lisä kouluille, joissa paljon tuen tarvitsijoita verrokkikouluihin nähden. Lähtötilanne jo 1. vuosiluokalla selvästi heikompi suurella osalla oppilaista.
- Lähtökohtaisesti "hankalimmat" oppilaat tarvitsevat parhaat opettajat ja haastavimmat olot vaativat suurimman tuen.
- On erittäin tärkeää, että tämä rahoitus kohdistetaan aina ja ensisijaisesti siihen mihin se on alunperin tarkoitettu. Vaikka tässä tapauksessa puhutaankin vain rahoituksesta, täytyy myös myöntää rakenteelliset haasteet esim. kaupungin asuntopolitiikkaan liittyen, että tietyille alueille on vuosia keskittynyt erilaiset haasteet ja näitä haasteita ei haluta "jakaa" tasaisemmin eri alueille. Tällä tavoin toimien varmistetaan, että haasteet pysyvät vain tietyillä alueilla. Rahalla ei kaikkea voida tasoittaa.
- Välttämättä alueellisia eroja ei ole pystytty vähentämään, mutta erityiskohtelun rahoituksella on voitu vaikuttaa erojen kasvuun ja estämään tilanteen polarisoitumista. Periaatteen toteuttaminen on ollut merkittävä asia. En näe tarpeen vähenevän tulevaisuudessa. Päinvastoin vaikuttaa siltä, että tarve erityisille järjestelyille on kasvava trendi haastavilla alueilla. Lisäksi kommentti oppilashuollon palveluista. Oppilashuollon palveluiden taso tulisi olla riittävä, erityisesti haastavilla alueilla. Tällä hetkellä palveluiden taso ei ole riittävä. Voisi olla hyvä harkita, tulisiko tässäkin harkita palveluiden kohdentamista tarpeeseen suhteutettuna.



Miten arvioisit tämän toimintaperiaatteen merkittävyyttä ja vaikutuksia haastavien alueiden koulupalveluiden tuottamisessa?

- Lisäresurssi on tarpeen. Mitä enemmän on opettajia ja koulunkäynninohjaajia, sitä paremmin oppilaat tulevat kohdatuksi yksilöinä ja heidän tarpeisiinsa pystytään vastaamaan tehokkaammin. Vieraskielisten oppilaiden vanhemmilla on haasteita tukea lapsiaan koulukäynnissä, mikä lisää koulun antaman tuen tarvetta.
- Toimintaperiaate on todella hyvä, mutta se pitää laajentaa koskemaan myös erityisopetuksen ryhmiä ja pienluokkia. Tämä siitä syystä, että erityisen ja vaativan erityisen tuen oppilaat ovat erilaisten selvitysten ja tutkimusten mukaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Erityisopetuksen nykyinen resurssi on laskettu erityisen ja vaativan erityisen tuen antamiseen. Positiivisen diskriminaation jaossa käytetyt perusteet tuovat erityisen ja vaativan erityisen tuen oppilaille merkittäviä lisähaasteita, joita ei ole huomioitu tällä hetkellä positiivisen diskriminaation rahoituksessa.
- Rahoitus auttaa ja tukee varmasti nykyisten alueiden lasten kasvamista ja oppimista. Tukea tarvitaan kuitenkin myös muilla alueilla.

